

Prediking over Zondag 33 vr. 91

- Wat zijn goede werken? -

Vraag 91: Maar wat zijn goede werken?

Antwoord 91: *Alleen die uit waar geloof, naar de wet Gods, alleen Hem ter ere geschieden, en niet die op ons goeddunken of op mensen inzetten gegrond zijn.*

Liturgie:

Ps. 25 : 2

Ps. 119 : 1, 2, 3, 4

Ps. 147 : 10

Ps. 86 : 6

Schriftlezing: Lukas 6:17-32

Gemeente,

De vorige keer ging het over de waarachtige bekering. Het waren twee stukken: de afsterving van de oude mens en de opstanding van de nieuwe mens. Maar wat is nu de afsterving en wat is de opstanding? 'Het is een hartelijke vreugde in God door Christus en lust en liefde om naar de wil Gods in alle goede werken te leven'. Daarbij aangehaakt komt nu de volgende vraag: 'Maar wat zijn goede werken'? De catechismus noemt nu alweer goede werken, voor de derde maal. Immers zondag 24 sluiting breedvoerig met de leer van de rechtvaardiging. Hier wordt gevraagd: 'waarom kunnen onze goede werken niet de gerechtigheid voor God of een stuk daarvan zijn?' 'Daarom dat de gerechtigheid, die voor Gods gericht bestaan kan, gans volkomen en der wet Gods in alle stukken gelijkvormig moet zijn, en dat ook onze beste werken, in dit leven alle onvolkomen en met zonden bevuurd zijn'. Hier ging het dus over de vraag: worden wij gerechtvaardigd om onze gerechtigheid of een stuk daarvan? Nee, onze goede werken zijn onvolkomen en bevuurd. Toen kwam in zondag 24 vraag 63: 'verdienen onze goede werken geen loon'? Het antwoord luidde: 'De beloning is niet uit verdienste, maar uit genade'. Dus niet verdienstelijk, maar een genadige beloning. Toen kwam zondag 24 vraag 64: 'Maar maakt deze leer niet zorgeloze en goddeloze mensen'? En daarop was het antwoord: 'Nee, onmogelijk dat zo wie Christus door een waarachtig geloof ingeplant is, niet zou voortbrengen vruchten der dankbaarheid'. En na deze zondag werden de sacramenten behandeld. Maar die laten we even rusten.

Maar direct zodra de sacramenten en de sleutelen des hemelrijks zijn afgewerkt, wordt de vraag gesteld in zondag 32: 'Aangezien wij uit onze ellende, zonder enige verdienste onzerzijds, alleen uit genade door Christus verlost zijn, waarom moeten wij dan nog goede werken doen?' Hierop kwam het antwoord: 'Daarom, dat Christus nadat Hij ons met Zijn bloed gekocht en vrijgemaakt heeft, ons ook door Zijn Heilige Geest tot Zijn evenbeeld vernieuwt, opdat wij met ons ganse leven Gode dankbaarheid voor Zijn weldaden zullen bewijzen, daarna ook dat elk bij zichzelf van zijn geloof uit de vruchten verzekert zij en dat door onze godzalige wandel ook onze naaste voor Christus gewonnen worde'. Ook kunnen zij niet zalig worden die in hun goddeloos ondankbaar leven voortvaren en zich tot God niet bekeren.

Samenvattend is het dus zo, dat de catechismus ons reeds geleerd heeft, dat wij alléén door het geloof gerechtvaardigd worden, zonder werken der wet. Dat onze goede werken nooit gerechtigheid voor God, of een stuk daarvan zijn. Immers zijn onze goede werken onvolkomen en met zonden bevlekt. Dat ze desondanks door God uit genade beloond worden, en dat het onmogelijk is dat degenen, die tot God bekeerd zijn niet zouden voortbrengen vruchten der dankbaarheid. Dat deze goede werken er moeten zijn, is uit dankbaarheid voor de weldaden Gods, om van de echtheid van eigen geloof verzekerd te worden en de naaste voor Christus te winnen.

Dit moeten we goed op ons laten inwerken. Eigenlijk verbaasd om te horen: wat zijn goede werken? Het lijkt humoristisch en is tegelijk ernst. Trouwens ernst en humor sluiten elkaar helemaal niet uit. Het is eigenlijk laatste ernst. Doorstoten tot het laatste. We moeten de leer van de soevereiniteit van God handhaven. Alle zelfbepaling wordt de mens uit de hand geslagen. God Gód laten ook in de bepaling wat een goed werk is. Immers goede werken zijn alleen goed, wanneer zij stammen uit het geloof en naar de wet Gods zijn en Gods eer bedoelen.

Het is u en mij aangeboren om onderscheid te maken tussen goed en kwaad. Dat hebben wij aangeleerd van onze voorouders Adam en Eva in het paradijs. De duivel had beloofd dat wij als God zouden zijn, beide kennende het goed en het kwaad. Maar dat is slecht afgelopen. In plaats van boven goed en kwaad verheven, zijn wij dienstknechten van de zonde geworden. Ons oordeel is verduisterd. Ons hart vol van boze lusten. Toch houden wij niet op onderscheid te maken. Dat is goed en dat is slecht. Dat is gemeen en dat is zuiver. Bij alle volken, heidenen en christenen ontstaan zeden en gewoonten, maar ook wetten. Maar de opvattingen lopen ver uiteen. De één vindt slavernij goed, de ander slecht. De één is voorstander van polygamie, de ander monogamie. Is het goede iets wisselends of iets wat vast staat? Dat zeiden Socrates en Plato, heidense wijsgeren. Anderen, bijvoorbeeld Epicurus vond het goede in wat genot geeft. Dat zijn genotzoekers. Weer anderen: leven overeenkomstig de natuur. De dingen nemen zoals ze zijn. Niet uit je evenwicht laten brengen door bijvoorbeeld ziekte en dood. Anderen zeiden : de lust is verkeerd. Leef in ascese, onthouding. Deze beschouwingen lopen ver uiteen. Maar ze hebben één ding gemeen: de *mens* is de maatstaf van alle dingen. Dat is dan de gevallen mens. Dat is een kwade zaak.

Hoe anders de catechismus en de Heilige Schrift. Immers: goed, het goede, goede werken zijn alléén uit een waar geloof. Dat is de bron. De goede werken zijn alléén naar de Wet Gods, dat is het richtsnoer. En alléén tot eer van God, dat is het doel. De mens is geen maatstaf. De goede werken zijn alléén naar de wil van God. Dat is gemakkelijker gezegd dan verstaan. Laten wij maar beginnen bij de bron, een waar geloof. De Bijbel zegt: 'al wat niet uit het geloof is, dat is zonde'. Want ieder mens werkt. Geloven en ongelovigen werken. Dat kan niemand laten. Wij zijn geroepen om te werken. God werkt ook. Christus zegt het: 'Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk ook'. God schiep de mens om te werken. Zelfs de natuur werkt. In het voorjaar zegt de boer: er zit werking in de lucht. Na de val werkt de mens ook. Beschadigd, verdorven, maar hij werkt. Hij werkt zich dood. De bezoldiging der zondige werken is de dood. Zij volgen hem. De onbekeerde kan geen goede werken doen, want hij mist het geloof. Het geloof is de baarmoeder van goede werken. Ontdekkend te horen: zonder geloof is het onmogelijk één goed werk te doen! Maar nu gaan we eerst naar het werk Gods. 'Dit is het werk Gods dat gij gelooft in Hem, Dien Hij gezonden heeft'.

Alléén, die waarlijk wedergeboren is, doet goede werken. De boom deugt niet. De burgerlijke rechtvaardigheid die voor dit leven van groot belang is voor God een wegwerpelijke kleed. 'Kan ook een luipaard zijn vlekken veranderen? Zo kunt gijlieden geen goed doen, die gewend zijt kwaad te doen'. Zonder Christus kunnen wij niets doen. Immers, het is God Die in ons werkt, het willen en het werken naar Zijn welbehagen. Zonder de toegerekende gerechtigheid van Christus zijn wij een gruwel voor God. Voor onze bekering behagen wij God op geen enkele manier.

Daarom wordt hier het geloof genoemd. Immers, toen de mens viel - dat wil zeggen in plaats naar God toe van God af te werken - werkt God ook. Wat werkt God? Dat wij in Adam sterven en in Christus leven. God werkt ons tegen de grond en werkt ons in Christus op. Al onze krachten zijn tegenkrachten. Voor God zijn wij in onze natuurstaat krachteloos, dat is dor en uitgedroogd. Verdwijniend en verkwijniend. De bekering is - aanvankelijk en dagelijks - eigen kracht verliezen en Gods kracht in onze zwakheid ervaren. Niets kunnen zonder de ons toegerekende Christus. Wij blijven in onze bekering onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. Maar tegelijk is er een lust en liefde om in alle goede werken te leven. Uit een waar geloof.

Wat is het eigenaardige van een waar geloof? Dat het ons van eigen kunnen, kennen en willen afsnijdt en Christus inlijft. Want alléén de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus is onze gerechtigheid voor God. Dat geloof is in de eerste plaats ontvangen. Almaar ontvangen. Genade voor genade. En ook vergeving, vernieuwing, kindschap en goede werken. Dit zijn allen gaven Gods. Hoor maar: 'Wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen'. Alles is van God. Een geloof dat in God geworteld is. Hij is de wortel. Uit Hem de wil en het vermogen, de lust en de liefde om goede werken te doen.

Het is dus niet zo dat wij de goede werken moeten produceren, maar dat zij klaarliggen. Dat wij daarin mogen wandelen. Het is dus geen werkhuis, waarin de mens kromligt, maar een lustoord waarin u mag wandelen. Daaruit blijkt gemeente dat de goede werken onze levenswandel is. Deze wandel heeft een wortel. Die is geschapen in Christus Jezus. Verlost om te werken. Ja, uit Hem, door Hem, tot Hem. Het is als twee hetzelfde zeggen, maar niet hetzelfde zijn. God zag Abel en zijn offer aan, Kaïn en zijn offer zag Hij niet aan. Twee mensen naar de tempel. Twee mensen naar de kerk. Eerst de persoon, dan zijn werk. Eerst de boom, dan zijn vrucht. Goede werken in de volmaakte gehoorzaamheid en Gode welgevallig. Het is een wandel des geloof voor mensen die zeggen: 'Ik weet dat in mij, dat is in mijn vlees, geen goed woont'. Hier is het: 'Blijft in Mij, en Ik in u. Gelijkerwijs de rank geen vrucht dragen kan, zo zij niet in den wijnstok blijft, also ook gij niet, zo gij in Mij niet blijft'. De goede werken zijn doortrokken met de levenssappen van Christus. Het zijn goede vruchten. Alles wat uit de eigen krachten stamt, juist bij Gods kinderen, gaat de dood in. Hij zegt het: 'Die in Mij blijft, die draagt veel vrucht. Zonder Mij kunt gij niets doen'.

Zo komt tot u de vermaning u die bij de vrucht wilt beginnen. U die zich krom werkt en tot vruchteloosheid geslagen wordt. Uw werkeilige natuur buiten de vereniging des geloofs is van God vervloekt! U bent nog onder de wet en niet onder de genade. Hoor de roepstem: 'Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven' Het ware geloof rust in de Zaligmaker en werkt door de liefde. Het ware geloof *moet* werken omdat Christus werkt en omdat de Heilige Geest werkt. 'Het geloof is een vaste grond der dingen, die men hoopt en een bewijs der zaken, die men niet ziet'. Maar het is ook daadkracht. Zie het aan de geloofshelden. Om deze vrucht gaat het. Het zijn vruchten der bekering waardig. Omdat het geloof met de bekering gepaard gaat.

We zagen ook dat de goede werken naar de wet Gods zijn. Dat is het richtsnoer. De wet Gods is de wil van God. Gods wet staat tegenover menseninzettingen of ons goeddunken. Dat is: Heere, wij weten het niet. Heere, ai maak mij Uw wegen bekend. De norm ligt buiten ons in het geopenbaarde Woord. Zoals de Geest verbrijzelend ingrijpt in ons leven en de harde korst verbreekt, en nooit vermoede diepten aan zelfkennis ontsluit, en ons stenen hart verandert in een vleses hart, zo schrijft Hij ook de wet in ons binnenste. En regeert ons Christus zo door Zijn Woord en Geest, dat Hij maken zal dat wij in Zijn inzettingen wandelen. Hoe vraagt u? Als Jakob! Als Jakob? Ja, kreupel en overwonnen, meegenomen en hinkend, maar naar het Woord met daarin Zijn inzettingen, onderwijzingen, geboden, rechten, getuigenissen, wetten en wegen.

En wat vraagt de tot God bekeerde? 'Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?' Hij gaat vragen naar de wil van God. Hier is de wet de samenvatting van alle 'Wat eist de Heere van ons dan recht te doen, weldadigheid lief te hebben, en ootmoedigheid te wandelen met onze God?' Daarom is Gods wil, Gods wet een geschenk. Christus verlost ons van de vloek der wet, maar leidt ons tot het wezen van de wet: liefde tot God en de naaste. Daarom mocht Israël niet doen naar de werken van de Egyptenaars, noch naar de werken van de Kanaänieten. Vandaar de dreiging van de kinderen die Zijn wet verlaten, dat Hij ze bezoeken zal met de roede en bittere tegenheden. Vandaar de ontploffingen in de vreugde. God heeft ons Zijn woorden bekend gemaakt, alzo heeft Hij geen volk gedaan. Vandaar de verliefdheid op de wet Gods in Psalm 119. Vandaar de onderzoekende belangstelling voor Gods wet en het gebed om de opening der ogen om te aanschouwen de wonderen van Zijn wet. 'Verberg Uw geboden voor mij niet'.

Zo geeft de wet speciale kennis in speciale momenten, bijvoorbeeld in spijs en drank. De wet geeft wel beginselen en richtlijnen maar geen uitspraken. Er zijn speciale gevallen. Daarom is er verschil mogelijk. Het geeft ons een oefenschool om in biddende omgang met God Zijn wil te verstaan. Dat is de intuïtie des geloofs, de bevinding, de gezindheid, de aanwijzing. Hiervoor zijn we zo dankbaar. Vanwaar komt die intuïtie? Uit de liefde. Twee mensen die elkaar liefhebben, voelen aan wat men van elkander wil en voor elkander doen moet. Het is niet een nadoen, maar een navolgen. Het is geen casuïstiek. Wel raadgeven maar niet over elkanders consciënties heersen. Wie bent u, die eens anders huisknecht oordeelt? We moeten door Gods Geest inzicht krijgen in het wezen, en gevoel krijgen voor de bedoeling van de wet Gods. Omdat de wet niet gelijk is aan de artikelen van een burgerlijk wetboek. Even opslaan. Nee, maar het is een scharen onder één voortdurende aanwijzing en leiding van God. Daarom bid of de Heere u behoed voor afdwaling en afval. Gods wet is een lantaarn in de donkere stormnacht.

Wat kunnen wij dwalen. Hoe verder van huis, hoe meer van de weg. Daarom een gebed in het leven der dankbaarheid. Leer mij Uwe paden, Leer mijn Uwe inzettingen. Geef mij verstand. Leer mij de wet. Goed, wel honderd keer gehoord. Laat Jezus dan gaan uitleg geven. Hij geeft die uitleg in de bergrede. Jezus haalt eruit wat erin zit. Zijn onderwijs was nooit gedacht en nooit vermoed. Zijn leer versloeg de schare. Dat onderwijs is nog steeds nodig. Hij legt uit. Het is een onderwijs aan Zijn voeten. 'Een nieuw gebod geef ik u, dat gij elkander liefhebt'. Ontbreekt dit, dan is alles dor en uitgedroogd. Dan wordt farizeïsme de gestelde norm en worden het menseninzettingen. Ach, wat heeft de Heere Jezus ertegen gestreden en onder geleden. Maar hoor wat Hij zegt: 'Tenzij uw gerechtigheid overvloediger zij, dan der Schriftgeleerden en der Farizeeën, gij zult het Koninkrijk der hemelen geenszins ingaan' Tevergeefs leren zij inzettingen der mensen en inzettingen der ouden, in eigenwilligheid.

De goede werken zijn alleen Hem ter eer. Ze zijn *uit één wortel, naar één maatstaf en gesteld tot één doel*. De vreze Gods maakt eenvoudig. De menselijke inzetten zijn gecompliceerd en samengesteld. De goede werken zijn niet tot eigen eer, niet tot genot, en voor de maatschappij. Zij zijn niet om de hemel te verdienen, dat heeft Christus gedaan. Het gaat om Gods eer! Al wat gij doet, doet dat ter ere Gods. Opdat Hij door ons geprezen worde! Lof is de eer geven van het goede werk. Het is als de geur van een bloem. Vreselijk is het wanneer wij die orde doorbreken. Geur is dan stank. Doe het getier van uw liederen van Mij weg. Uw reukwerk is Mij een gruwel. Dan is het wij en niet God. Goede werken is loven en prijzen. De engelen loven God en prijzen God. De herders luisteren en gaan heen verheerlijkende God. God wil het goede werk in het werk, in het lied en in de lofprijzing. Hoe dicht bij de hemel, hoe meer lied. Hoe verder van de hemel, hoe minder lied. Toets uzelf! Hij is waardig geprezen te worden. Hij wil het hart, de gedachte, het voorbedachte lied. Gods eer is onze zaligheid. Nu en tot in eeuwigheid. De krenking van Gods eer is onze smart. Of niet? Goede werken maar één doel, opdat uwe Vader Die in de hemelen is, verheerlijkt worde. Dit geschiedt op aarde, in dit jammerdal. De schoonste zangen komen uit de diepste ellende. Door weeën geboren. In de hemel wordt gezongen: 'Gij hebt ons Gode gekocht met Uw bloed'.

Daarom is het leven op aarde kostbaar, niet alléén is het een beslissing voor de eeuwigheid, maar ook om de zonden te overwinnen, kruis te dragen, schulden te vergeven en medearbeiders Gods zijn. Broeders, de tijd is kort. De nacht komt, waarin niemand werken kan. Arbeiders zijn gevraagd! 'Laat ons goedgevoelende niet vertragen, en dat temeer daar gij ziet dat de dag nadert'. In de hemel mag u rusten van uw arbeid. Daar zullen uw werken u volgen. Gemeente, uit de werken wordt u geoordeeld! Lees Mattheüs 25. 'Wij moeten allen voor de rechterstoel van Christus geopenbaard worden'. Ook uw werken, ook uw woorden komen terug. Hier is Christus' werk volbracht. Maar de Geest werkt het uit in alle goed werk en wandel. Waartoe schiep God de mens? Om te bouwen en te bewaren. Waartoe herschept God de mens? Het nieuwe menszijn is om tot alle goed werk toegerust te zijn. Gods wet is eeuwig. Op de nieuwe hemel en de nieuwe aarde zal de wet, de wil Gods volkomen gedaan worden. Maar dan in het midden daarvan een Lam dat toegezongen wordt: 'Gij hebt ons Gode gekocht met Uw bloed; en gemaakt tot priesters en koningen voor God'. Daarom komen wij door de wet *tot* het Evangelie, en door het Evangelie *tot* de wet, dat is de wil Gods.

Amen

G. Boer